Підстава
християнськоі віри.

Написав
П. І. БОЖИК.

Прасою і черенками
„УКРАІНСЬКОІ ДРУКАРНІ"
372 SELKIRK AVE.
WINNIPEG MAN.
-1909.-

Підстава
христіяньскоі віри.

Написав

П. І. БОЖИК.

Прасою і черенками

„УКРАІНСЬКОІ ДРУКАРНІ"

372 SELKIRK AVE.

WINNIPEG MAN.

-1909.-

ПЕРЕДНЕ СЛОВО.

Цілию сеї книжки суть: перше, ствердити фактами, що наше Християньство э правдиве, друге, на чім оно основуэть ся, а трете, з відки ми черпаэмо те, на чім опираэмо свою віру.

Позаяк годі вивести що до дрібки все що записане в Сьвятому Письмі, і поставити перед сьвітом так, щоб всякий мав осолоду, тому отсе звертаю щире слово до читачів, зазначуючи наперед що ніхто несовершенний кромі Бога ні в якому ділї. Отже эсли що не до вподоби в сїй книжці, то прошу многократно простити всякі ошибки.

Читайте дорогі братя і сестри, се що тут написано. Думайте, існовняйте і другим розповідайте, що ви відкуплені Сьвятою Кровію Неоціненного, і що не людська тут мудрість а божа, не люди двигнули сю науку перед сьвіт, а Бог обявив эї від початку сьвіта: положіть всю свою надію на Бога, підопріть свою віру чудесами і словами Його, а Бог Вас поблагословить на сім і будучім сьвіті.

Зверніть увагу на пророцтва старозавітні про прихід Месії, та завважити невірства Жидів у Його велике слово, з котрого Божі правди пли-

вуть струэю безконечности в живот вічний.

Моїм бажанэм э, щоби читач запримітив також, що правдиві системи вірувати в Бога э сущими ті, якими визнавали сьвяту Тройцю початкові церковники вселенної сьвятої апостольскої церкви. Невідкидайте їх, бо сим самим спричиняэте ся до невірства в їх сьвідоцтва. Подібно як будівничий бажаючи ставити дім такий як був перше, повинен неперехдити поза межі границь угольного каменя, бо стратить плян попередної будівлї так і ви чиніть. Визнавайте Його імя так як Він бажаэ себе почататати, а тоді мете становити живу, правдиву церков Христову.

П. І. Божик.

СТАРОЗАКОНІЭ.

Щоби яснійше порозуміти підвалину нашої християнської віри, треба передовсім звернути вагу на пророчества, предсказувані в старовину, вибраними людьми, що стелили дорогу між невірними до принятя Великого Учителя Господа нашого Ісуса Христа. Почавши отсе від Мойсея аж до послідного старозавітного і найбільшого пророка предтечі Івана Хрестителя, сина Захаріэвого і Елисавети, всї они отже приготовляли великим словом нарід ізраїльский до принятя нової віри, котрою поломали ся окови душевні у всякого віруючого Ізраїльтянина, у слово живе —— у слово, що було висловлене опісля самим Ісусом Христом, що приніс вістку відродженя, котрою віруючі зрозуміли свого Вітця, яко початок і кінець всего.

Ми переглянувши історію біблійну, і перенесши ся духом в часи житя пророків народа жидівського, находимо, що тоді переважна часть невірних була ідолопоклонниками. Они хотяі вчас ти розуміли Бога, бо приносили ріжних форм жертви —— зразу ідолам, а опісля перед жертівник Господень —— та все таки се ще не було до-

сконалим і достаточним пізнанэм Бога.

Они були затемнені, запропащені блудом протяги століть, немали правдивого понятя про Бога, про божественне провидінэ і будучу справедливість, про душу і призначанэ чоловіка і про взаїмний стосунок між Богом а чоловіком, і замість правдивого понятя, межи ними ширено мильну забобонність та невірство. Погани „Славлячи себе мудрими потуманїли, і обернули славу нетлїнного Бога на подобину образа тлїнного чоловіка, птиць, четвероногих і гаду.” (Посл. Римл. 1. 22-3.) Повна земля була їх ідолів, они — як визнаэ Ісая — припадають лицем перед ділом рук своїх, перед тим, що пальці їх зробили (2-8).

З часом они покинули ідолопоклоньство і придержували ся точно віри в одного і правдивого Бога. Звичаэм в них було приносити в Эрусалим, та ставити перед жертівник — срарозавітний кивот, в котрім находили ся Мойсеэві таблиці з заповідями, та Аронів цвитучий жезл — ріжного рода жертви. Се не було правдиве почитанэ Бога, і Господь знова говорив до них через пророка Ісаю ще около 650 років перед появою Христа: Навіщо менї множество жертв ваших? — говорить Господь — Я вже пересичений всепаленями з баранів і товщею з годованого скоту, тай крови з назимків, ягнят та козенят я не хочу; Не носіть уже більше дарів на дармо. Пале-

нэ кадила огидло менї нових місяців і субот, та сходин сьвяточних не можу стерпіти: беззаконність поспіль із сьвяткованэм. І коли ви простягаэте руки ваші, то я відвертаю очи мої від вас, а як ви умножаэте молитви ваші, то я їх не чую, ваші бо руки повні крови. Обмийтесь, станьте чистими, відкиньте далеко ледачі вчинки ваші з перед очий моїх, перестаньте чинити зло, научіть ся чинити добро, шукайте правди, ратуйте сироту, заступайте вдову, а тоді прийдіть — і розсудимось — говорить Господь: Колиб гріхи ваші були, як багряниця — я, мов сьніг їх убілю; колиб, як кармазин були червоні — обмию їх, як вовну". (Ісая 1, 11-18).

Они на се незважали, що правдиве поклоненэ не заключуэть ся в кадилах та паленях жертв, а щоби підчинити ся волї Божій, треба було поповнити добро ближним своїм, а не покладати вагу на сповненя закона, котрий сами установили задля сьвіта бездушно. Они придержували ся завзято всїх тих звичаїв та передань, які помножували собі після вподоби, зважаючи на них більше, як на слова Божі, що приходили до них устами пророків поставлених Богом для їх навернення. Они незважали на поклик моральний — як визнаэ апостол Павло, а були: „Iсповнені усякої неправди, перелюбу, лукавства, зажерливости, зло-

би, сповнених зависти, убійства, сварнї, переступу, лихих звичаїв." (Римл. 1. 29.)

Они заперечували істнованэ духів, безсмертність душі, воскресеня мертвих і житэ будуче, а сим самим і посмертну заплату або кару. Они невірили у воскресенїэ мертвих, хотяй визнавали перед ними сю правду многі праведники старого завіта: ,,Та мерцї твої ожиють, устануть мертві тїла," (Ісая 26-19) або: Я знаю — відкупитель мій живе, і він у послїдний день підійме з пороху отсю розпадаючу ся кожу мою, і я в тїлї мойому побачу Бога." (Йова 19. 25-6.) а також висказані слова Екклэзіяста: ,,І повернеть ся персть у землю чим она була: а дух вернеть ся до Бога, що дав його." (12-7.)

На сї слов мало хто зважав. Поклики їхних пророків проходили мимо з кождим днем, неморальне житэ все збільшало ся. Нарештї дійшли Жиди до такого степеня розпусти, що оден найбільший жидівський історик, Йосиф Флявій, Эрусалим порівнюэ навіть з Содомою і Гоморою.

З часом, як бачимо переважна часть Жидів відступила цїлком від пророчих стосунків Бога. Они забрали братів своїх в раби так, що з одного боку тяготів гріх душевний, а з другого гнет тїлесний; для того якась часть тих нуждарів-жидів, задержала в собі почутэ до відродженя душевної і тїлесної долї, за проповіданэм пророків.

Сї їм читали що за натхненэм сьв. Духа, народить ся їх Спаситель з роду Давида і сей аж подасть їм руку помочи, здоймить з них кайдани, та покрушить окови їх. „Станеть ся в остатнї часи, що над всї гори — люди — гора Господня вознесеть ся, і підійметь ся понад горби, і поспішать до неї всї народи. І пійдуть многі народи кажучи: ходїть, вийдемо на гору Господню, в дім Бога Яковового, а він — Христос — покажеть нам свої дороги, і будемо ходити стежками Його, бо з Сиону вийде закон, і слово Господне — з Эрусалиму. І судити ме він народи, і картати ме многих людий: і перероблять мечі свої на лемішї, а списи свої на серпи, і не буде нарід на нарід меча підіймати, тай не буде більше вчитись воювати." (Ісая 2. 2 4.)

Сї слова заповідали царство Боже, именно церков, яку оснуэ будучий Месія, як царство видиме, представляюче Його як високу гору, видиму для всїх, і відзначаючу ся повно тою характеру моралї і духового житя, як також заразом усуненэ рабства з межи людий і убійство. Для того християньска релїґія учить, лучше бути убитим нїж убити другого. „І не лякайтесь тих, що убивають тїло, душі-ж не здолїють убити; а лякайтесь більше того, хто зможе погубити і душу і тїло в пеклї (Мат. 10-28.)

Важні речи обявлені народу жидівському вче

ними людьми і пророками, не могли склонити його через заблуджене до виповненя слів Господніх, що заключали собою найбільший нахил до зближеня їх з Спасителем сьвіта. „Дасть ся чути голос покликуючого в пустини; стелїть дорогу — правдою — Господеви, рівняйте в степу стежки Богу нашому; Всякі видоли нехай заповнять ся — розуміючи під сим люди — а всяка гора і горб нехай у низ подадуть ся, всякі закрути нехай випростують ся, і місця нерівні вирівнають ся." (Ісая 40. 3-4.)

Наслїдком великий гріх перед Богом, підніс ся, що одна часть Жидів стала ся гнобителями своїх ближних, беручи над ними руководительство тяжкої влади. Для того писано „вирівнайте ся гори — люди," тоб-то станьте однакові всї перед Богом — не чинїть другим тото що вам не мило. Говорить Господь: „За те що топчете вбогого і користь собі з його хлїба берете, хоч собі будинки із тесаного каменя побудуєте, ви в них не будете жити: понасаджуєте сади — виногради, та вина з них не пити мете: виж вороги праведного, берете гостинцї, і перекручуєте справи бідного. Одцурайтесь лихого, а добро полюбіте, та привернїть правосуд у братї; може бути, що Господь Бог Саваофт помилує ще останки Йосифа. (Амоса 5. 11-15.)

Они уважали що коли молять ся, именно ко-

ли продовжують поли в одежах своїх, або постами впокорюють тіло своэ, і сими вже вдоволяють волю Вітця що на небі. Але Господь знова давав указ через Ісаю, як повинни они ділати щоби угодити Йому: „ Ось, — бо в день вашого посту ви вволяэте волю вашу, і вимагаэте проте тяжкої праці від других.

Ви постите хиба на те, щоб сваритись та правуватись, і немилосердною рукою кулакувати других: ви не постите того дня так, щоб голос ваш чути в горі на небі.

Чи се такий піст, який я собі вибрав, — день коли чоловік впокорюэ душу свою, похилюэ, наче тростина, голову свою і попіл та верітку підстеляэ під себе? Чи се назвеш ти постом та днем угодним Господеві?

Ось — піст, який я люблю; здійми кайдани несправедливости; розвяжи повязані ярма, одпусти придавлених на волю, і розвяжи всяку кормигу: Поділись із голодними хлібом і введи в хату бурлаків бездомних; як побачиш обідранця, прикрий наготу його, і від однокровного твого не ховай ся. (58. 3-7.)

Тоді будеш звати ся народом Божим, будеш достойний Спасителя що покрушить окови твоїй душі.

Бог безустанно напоминав через пророків блудних Ізраїльтян, щоби покинули хибні дороги і

відновили союз, який Він заключив із їх батьками, однак не всї они зважали на голос Його, а лише якась часть народу задержала в собі почутє, що провадило до пізнаня вічної благодати. Друга часть особливо фарисеї, садукеї і ессеі, а заразом і їх прихильники, ожидали також особи, але не тої, котра малаби спасти сьвіт від гріха вічного засуду смерти, як предсказували пророцїлі столїтя наперед, а в своїм заблуканю очікували земского царя, що мав освободити їх з під меча Римлян і оснувати на ново жидівске царство, яке они втратили перед тим за непослух Божого слова.

ПРООБРАЗ ІСУСА ХРИСТА В СТАРІМ ЗАВІТІ.

Християньска віра знова клонить нас до сущої правди, що Ісус Христос дїйсний Месія, потерпівший муки за рід людський, котрого прообразом були дїї на иньших людех перед Його приходом на сьвіт. Однак загальний поступ цїлком був би зник на поли людства про почитанє

правдивого Бога з лиця землї, як би не був сам Бог напоминав заблудших людий вперед пророками — а коли они не хтїли повинувати ся Йому за покликом їх, Він доверишив жертвою приносячи її Ісусом Христом, і в сей спосіб видвигнув нарід з неморальних збочень і душевого упадку. Перше яко отця для заблудшого народу вибрав Бог Авраама, з роду Сема, і сказав до него; „Ходи з землї твої, і від роду твого, і з домівки отця твого, у землю, що тобі покажу. І зроблю тебе народом великим; і благословлю тебе і звеличу імя твоэ, і будеш благословен. І благословлю благословляючих тебе, а кленучих тебе проклину. І благословлять ся в тобі всї племінния землї". (перша Мойсея 12:1-3)

Авраам удостоїв ся подвійно благословеньства перед Богом, іменно: одного земського получаючи землю в наслідство, а другого надприродного, що з його поколїня народить ся Спаситель міра—Ісус Христос.

Великим прообразом і наукою для нас э таэмнича поява Мельхиседика яко сьвященника перед Богом, і цара Салему. Він у своїй подвійнїй гідности э прообразом Спасителя Христа. Про його апостол Павло пише: (Эвр. 7-1) „Імя Мельхиседек означаэ цара правди і мира, котрого початок і кінець житя незнаний. Він у сьвятім письмі появляэть ся без родоводу. Про його написа-

но, що він приніс в жертву Богови хліб і вино, отже сим прообразував він Ісуса Христа, а його жертва, жертву нового завіта.

Отже, жертвованэ Ісаака сина Авраамового що приніс його на жертву, було не лише випробованэм віри Авраама, але також прообразом того, що мав колись жертвувати свою кров на Хресті, то э Христа, за примиренэ сьвіта сього. Як Ісаак э одинокий син у Авраама, так і Ісус Христос э Эдиний і наймилійший Син свого небесного Вітця; як Ісаак сам ніс дерево на жертву, на котрім мав погинути, так і Ісус двигав сам хрест, на котрім помер. Гора Морія, де Ісаак мав бути жертвований, э та сама, на котрі і опісля приношено прообразуючі жертви старого завіта, аж до сповненя часу, на котру відтак з власної волі приніс себе на жертву Ісус Христос за Гріхи людий.

Также зглядом терпінь, невинности і вивисшення являэть ся Йосиф син Яковів прообразом Христа. Він зразу росте при своїм батьку, як і Ісус при своїй матери в Назареті, опісля стаэть ся вязнем невинно, а в кінець визволяэть його Господь чудесним способом з вязниці, і кладеть його нарешті яко наслідника египетского короля Фараона, через котрого Господь збавляэ від голоднечі свій нарід, подібно як через Ісуса свого Сина наймилійшого, викуплюэть від вічної поги-

бели.

Сим Господь показуэ народу своэ милосердїэ, і заразом постепенно склонюэть його до принятя Христа Владики, що принесе повне божественне обявленэ, звалить собою окови тїлеснї і душевнї.

МОЙСЕЙ ПРЕДСКАЗУЭ МЕСІЮ В СТАРІМ ЗАВІТІ.

Між Ізраїльским народом вже від давнїйш кружили вісти вказуючі про Христа через пророків. Іменно Мойсей пишучи першу книгу згадуэ на эї початку слїдуючі слова, яко підклад Христа; — „І рече Господь Бог: Не добре чоловікови бути самому; сотворимо йому таку поміч, щоб до пари була йому". (2-18.) Іменно слово „сотворимо", заключаэть в собі що Господь не э в собі самім, а містить ще якусь істоту, бо „сотворимо" значить не одна особа, а дві або більше, також сю правду сам Христос висказав: „Я і Отець одно." (Йоана 10. 30.) Для то

го Церква Божа э та правдива, що помимо всїх инших наук признаэ, що Бог істнуэ в трьох Особах, іменно в Отцї, Синї і Сьвятім Дусї. Бо як Сина передав Отець міру, так Духа післав сходящого в видї голуба на Сина під час хрещеня в Йорданї, котрий тим самим э, що Отець і Син. Мойсей як і иньші пророки предсказують на перед Христа рівню Богу, і дійсно бачимо, що Христос э Бог, бо чудеса Його які чинив сьвідчать могучість Божу. Нїхто нї перед Ним, нї по нїм, не міг таке дїлати, і се вже показуэ здоровому розумови, що Він Бог.

Мойсей яко перший пророк предсказав в двоякий спосіб будучого Спасителя, іменно, через богослужебні закони і через слова, висказані до народу перед його смертию. Мойсей пише: „Тодї сказав Господь до мене, поставлю їм з між братів їх пророка такого як ти; і вложу слова мої в уста Йому, і говорити ме до них все, що прикажу Йому". Мойсей був законодавець і посередник старого завіта, отже кождий пророк, що наступав по нїм, мав лише тодї повагу і довірэ в людий коли будував свою науку на основах Мойсея. Коли мав наступити пророк йому рівний, то мусів показати, що стоїть в найтїснїйшім союзї з Богом і їх законодавцем Мойсеэм, а ним э тілько Месія, іменно Христос Спаситель сьвіта. Так розуміли Жиди, сучасники Христові, пророчество Мойсея.

Отже коли появив ся Христос, іменно коли побачив народ перше Його чудо в Кані Галилейській, перетворенэ води у вино, або чудесне умноженэ хлїба, зараз пізнав, що Він э тим пророком, що мав появити ся на сьвітї, але віру в Него тому не дав весь Ізраїль, бо засліпленэ недопустило. Для того отверто можна сказати, що всякий жидовин колиб вірив у письмо старого завіта перестав би визнавати Бога в однїй особі, бо всякий пророк ціле житэ очікував приходу Христа, і предсказував про науку Його яку Він принесе. Самарянка бачивши Ісуса при керници Якововій сказала: „Знаю, що Месія прийде — званий Христос. — Як прийде Він, звістить нам усе." (Йоан 4. 25.) Отже, Самарянка бувши блудницею вірила більше нїж найбільші учені жидівского синґедріону, бо сї хотяй читали старозаконіэ, то або нерозуміли, що читали, або через захланність боячи ся, що Він царство земске відбере, не приняли Його межи себе.

ПРЕДСКАЗАНИЙ ЧАС ПРОРОКАМИ О ПОЯВЛЕНЮ СЯ ХРИСТА ВЛАДИКИ.

Невірні Жиди ще і тепер невірять, що Христос появив ся, а навіть закидають на наше християньство, ставлячи питанэ, що коли Господь з'умів сотворити небо і землю і всякі річи привести до істнованя із нічого, то чому неміг сам навернути заблудших людий до спасеня, але зіслав свого Сина? Отже ми не будем тут виводити чому се так, на нашу думку, а покличемось на те, що писали пророки. Приміром Мойсей, їхний пророк сам сьвідчить про Христа слідуючими словами: „Поставлю їм з між браття їх пророка такого, як ти; і вложу слова мої в уста Йому, і говорити ме до них все, що прикажу Йому. (5. 18-18) Тепер ми вже бачимо, що не ми відступили від віри, а они, бо їхня книга вказуэть, щоб повинувати ся приходячому Месії, котрий одержить від Бога слово, за котрим ми розуміэсь повинни послідувати. Також бачимо у сьвятому письмі, що не лише Мойсей висказав сю сущу правду, але і всї старозавітні пророки, і диво на весь сьвіт, як могло взяти правду і дійсність, эслиб Божий Дух не коснув ся їх уст?

Час приходу Христа дуже точно предсказали пророки: Ісая, Эремія, Даниїл, Аґґей, Малахія і другі.

Примiром як скінчили ся ті 70 літ, що після предсказаня пророка Эремії, де перебував Ізраїльский нарід у неволи, просив Даниїл Бога, щоби визволив нарід з неволї рабства, тай відбудував столицю і сьвятий храм в ньому. Коли він молив ся, явив ся йому ангел Гавриїл, звіщаючи що Господь вислухав його молитву і сповнить бажанэ. Се обявленэ висказуэ пророк слїдуючими словами: „Сїмдесять сїмок призначено для твого народу і сьвятого міста твого, щоб були спокутовані проступки, запечатані гріхи і беззаконія прощені, та доки приведена буде вічна справедливість і затверджені будуть видива і пророцтва і помазаний буде Сьвятий над сьвятими. Так дізнайсь і розумій: від того часу, як вийде приказ, щоб відбудувати Эрусалим, до Христа Владики —— сїм сїмок і шістьдесять дві сїмки; і вернет ся нарід і збудовані будуть улицї та мури, але в тїсних часах. А як мине сїм і шістьдесять дві сїмки, відданий буде на смерть Христос, і не буде народом йому той, що Його одцурав ся. А місто і сьвятиню розбурить народ воэводи, котрий прийде і буде кінець його начеб від повенї, аж до кінця війни буде пустошенэ. І утвердить завіт із многими одна — послїдна — сїмка, а в по-

ловині сїмки перестане жертва і приносини, а сьвятиня стане гидкою пусткою; на кінці же постигне давно призначена погибель і самого пустошника." (Дан. 9. 24-27.)

Видимо яке виложив ангел Гавриїл Даниїлови, в часї коли він молив ся за себе і нарід Ізраїльский, значило, що Спаситель явить ся по упливі часу 7 і 62 тижнів рокових, або по 49 і 434 роках, разом 483, після нового відбудованя столиції Эрусалиму і храма. Оно сповнило ся точно, бо як раз від року 453 перед Христом, іменно від тоді коли грецкий цар Артаксерксес Льонґіманус, відбудував Эрусалим, до появленя ся Господа на йорданьских водах в 30 році житя, уплинуло часу 453 і 30 літ, значить ся разом 483 роки, або як числили тоді Юдеї 69 тижнів рокових. Половина рокового тижня після вислову ангела, припадаэ 69 рокових тижнів з верхом, що означали дїяльність Господа в протягу 3 літ після Його хрещеня. Сьвященик старого завіту по імени Захарія, натхнений св. Духом бачучи в своїм синї Йоанї пророка і предтечу Месії говорив радіючи: „А ти, дитино, пророком Вишнього звати меш ся і ходити меш бо перед лицем Господнїм, готовити дороги Його, щоб давати знаннэ спасення народови Його в оставленню гріхів їх." (Луки 2. 76-7). Праведний Симеон побачивши Дитя, постеріг в Ньому свого Спасителя

—— так як йому було сповіщено від св. Духа — підніс Його на руках своїх, поблагословив Бога, і сказав: „Нині відпускаэш раба твого, Владико, по глаголу Твоэму з упокоэм; бо виділи очи мої спасеніэ Твоэ, що приготовив эси перед лицем всїх людий, сьвітло на откриттэ поганам, і славу народа Твого Ізраїля." (Луки 2. 29-32.)

Пророк Аґґей живучи підчас відбудованя храма в Эрусалимі, напоминав людий будучою правдою, що Бог не оставить свого вибраного народу в душевних оковах по віки, а пішле йому Спасителя Месію, в часї коли буде ще стояти не зруйнований храм, і що входячий в него буде прославлений своїм вступленэм і перебуванэм в нїм. Аґґей віруючий муж черпав розраду в Месійских надїях, і висловив народу будучу дійсну правду: „Так бо говорить Господь Саваофт: Ще трохи, —— се станеть ся борзо затрясу небом і землею, морем і суходолом: Двигну всї народи — і прийде той, що його бажають усї народи, і сповню дом сей славою, говорить Господь сил небесних."

Треба зазначити, що в змислї слова в якім предсказував пророк Аґґей, удовідняэ і пророк Малахія. Він сьвідчить, що Спаситель прибудеть тогди, коли буде ще стояти другий храм відбудований по повороті Юдеїв з неволї, але додаэ ще, що перед Ним буде предтеча Йоан

Хреститель покликаний в пустиню за натхненэм сьвятого Духа, приготовляти нарід на Його прихід. „Ось я посилаю ангела мого, а він приготовить дорогу передо мною і негайно за сим прийде в храм свій, що його бажаэте: ось, він йде, говорить Господь Саваофт. (3-1)

Видиво Ісаї сина Амосового, зливаэсь до иньших пророків, виявляючи будучого Месію слїдуючими словами: „Ось невинна дївиця почне в утробі тай породить сина, і дадуть імя йому Емануїл — Бог із нами" — (7. 14) дальше: „І вийде погонець із кореня Ессейового і вітка виросте з кореня його. І спочине на йому Дух Господень, дух премудрости і розуму, дух ради і кріпости, дух знання і побожности; І сповнить ся страхом Божим, і судити ме він не, як око бачить, і не як ухо чуэть — присуд видавати." (11: 13.)

Пророк Михей Морастія, що жив з'за Юдейских царів старого завіту, напоминаэ нарід великим словом, покликуючи ся на сьвідоцтво Господа Бога перед ними. „Господь вийде з пробутку свого, зійде в низ і возьме під ноги свої високих на землї. Перед Ним — він висказуэ — розстануть ся гори і долини — а прийде Він, за Яковову безбожність, за гріх що розширив ся в дому Ізраїлевому. (3-5) Роддинне місце де маэ в перше появити ся приходячий, пророк висказуэ

слідуючими словами: ,,І ти Вефлеэме, доме Ефра то, хоч ти малий між тисячами в Юдеї, але з тебе вийде мені той, що маэ бути володарем в Ізраїлї, а його народини — від початків, від днів вічности." (5-2) —— Тому згадуэ Михей про Христові народини знані по всяк час, бо згадують про прихід Месії всї старозавітні пророки. Коли Волхви зі всходу прибули до Эрусалиму щоби розвідати ся про ,,новорожденного царя юдейского" сказали невірні книжники до Ірода: ,,Подабаэть, що в Вефлеэмі юдейскім народить ся, бо так писали в старовину пророки: ,,І ти Вефле эме і т. д..."

Між иньшими висказуэ пророк Ісая, що Спаситель буде пророком і заразом учителем, слова суть; ,,Дух Господень — спочив — на минї, бо Господь помазав мене на те, щоб принести благу вість убогим, післав мене сцїляти сокрушених серцем; вістити невільникам визвол на волю, а увязненим — відчиненэ темницї: Проповідувати рік примирення Господнього і день пімсти Бога нашого, потїшити всїх засумованих." (Ісая 61. 1-2.)

Подібні слова Христос повторив у храмі назаретскім, заявляючи, що Він сам в тих словах, котрого бачуть перед собою. ,,Сегодня справдилось писаннэ се, в ушах ваших." (Лука 4:21)

Псальміста Давид згадуэ, що приходячий

Месія буде також сьвященником, або архиэреэм після чину Мельхиседека, що приніс жертву Богови хліб і вино. „Ти сьвященник по віки по постанові Мельхиседека.” (Пс. 110-4.)

В старовину, мужі повні ласки Вишняго, ширили між народом, Бога Ізраїлевого, а заразом висказували, що Месія яко вічний сьвященник дасть себе самого в жертву Богови за людскі гріхи, дасть ся добровільно на муки. Смертию з руки поганих, положить печать своїм Воскресеніэм і в сей спосіб примирить людий з Богом: поругань яке приіме від них солїдарно, буде доказом для віруючих, бути терпеливими, спокійними і смиренними. — „Боже, Боже мій! чому опустив эси мене — став оддалеки від ратунку мого, від слів мого стогнання. Они розпаювали між себе одїж мою, і на кожну одежину кидали жереб. (Пс. 22.)

„Та він взяв болести і недуги наші на себе; а нам здавалось, що се Бог Його покарав, побив та понизив. Він же поранений за гріхи наші і мучений за беззаконня наші, Його брано на допит, та Він терпів добровільно і не отворяв уст своїх, неначе вівцю на заріз Його ведено, і як ягня перед постригачем нїмуэ, так і Він не одчиняв уст своїх.” (Ісая 53. 4-7)

Пророк Захей предсказуэ торжественний вхід Спасителя в Эрусалим (9,9) а також буде за-

проданий за 30 срібняків, буде мучений розпятий, напоєний жовчею і оцтом і понесе найтяжші рани і поруги.

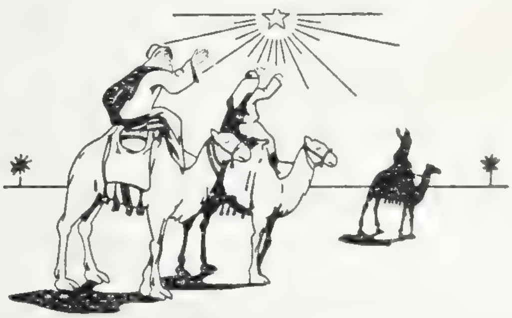

ЯК ВИГЛЯДАВ СТАН ІЗРАЇЛТЯН ПЕРЕД ПОЯВОЮ ХРИСТА.

В Ізраїлі від дуже ранних літ, появляли ся сьвяті мужі, щоби двигнути зіпсутий нарід із заблуканя, привернути його до сущої правди, зэднати з Богом іх Сотворителем. Однак поклик пророчий не приніс великих плодів по собі. Переважна часть народу не клонилась до діл яких вимагав Бог, — ходили путями злями, переслідували пославших ся їм, а нарешті повбивали їх. Але вкінци перестали зевсім появляти ся пророки і попередний блеск духового житя майже погас. Релігійно моральний занепад розширив ся по всюду і „закон", що громадив перше людий взаїмно собою підупав. Найбільша вина зане

паду сьвятощ і вбитя пророкі лежала в сектах фарисеїв і садукеїв. Они в части вірили в безсмертність і воскресеніэ мертвих, але придержували ся стисло батьківских передань. Іх релїґія була оперта на темного змісту обрядах. Іх осолодою було уживанэ утіх сего сьвіта, через се отже до них належали найбогатїйші верстви людий — хиба що не згасло почутэ — як ми перед сим згадували — до відродженя сих збочень у правдивих і віруючих Ізраїльтян у сьв. Марії, Анни, Захарії і праведного Симеона. (Луки 2-25)

Нарід Ізраїльский відступивши від вробчищ пророчих, підбивсь блудами на поли релїґії і моральности, і вже саме собою показало ся, що неможливо бути чоловікови без Бога, і визвало горяче бажанэ за Спасителем, про котрого писали пророки.

Нарід не придержував ся правдивих намірів віри в Бога, а поклоняв ся до ріжних форм розуміючи в них щось надприродне. Примїром в римский державі була віра в олімпійскі божища, ділючих ся на ріжні боги, ставлячи на чоло всїх ,,найчільнїйшого" Юпітера, бога, богів і людий. Божків тих представляли собі погани після людского способу і понятя, почитуючи їх тільки з інтересу або страху. Після віруваня народу немали сї ідоли сили помагати безусловно, бо залежали самі від судьби.

Блуд який опанував маси людства, лежав виною в олїмпійських божищах. Значна часть народу що покланяли ся рукодїлающим богам запропастила ся блудом; бо їх боги були взірцями і оборонцями навіть найбільшого гріха. Безстидна розпуста загорнула під себе лїпші одиниці з помежи поган. Театри і иньші доми були школою для найгірше постидних учеників.

Так дїяло ся довший час. Найбільші винахідники на поли наук і фільозофи, постарались нарештї підкосити в части хибну віру в божища Олїмпу, та все таки не замістили її правдою і не усунули моральне зіпсутя. Плятон жиючи в тій добі, ширив своєю наукою ідею про безсмертність душі, але не з'умів викликати нею віри в поганьстві.

Много з людий шукали тепер тайком чужих богослужень, бо дальше в такім положеню не мож було встояти, а декотрі принимали таки на очно релїґію Юдеїв. Бо тут показувало ся троха більше правди ніж в олїмпійських божищах; бо почитували единого і правдивого Бога, що гармонїзувало з наукою пророчих книг, і в сей спосіб скріпляли свою віру, ставлячи яко підклад до приходу Христа Владики і Його релїґії, що мав принести „на землю мир і благоволенiє."

ОБЯВЛЕНЄ НОВОГО ЗАВІТА, СМЕРТЬ ІСУСА ХРИСТА І ВОСКРЕСЕНЄ.

Ми вже бачили попереду, що народи блудили в темноті незнання протяги столїть, однї з них були просто ідолопоклонниками, другі таки нї в що невірили, а иньші розмишляючи поглядали на слова пророчі, бажали і ожидали Богом обіцяного Месію, бо в Йому — як стояло записано в законї, мала усунутись система князів сьвіта сего, і оснуватись правдива і совершенна релїгія.

Коли наступив час, предсказаний пророками, в котрім мав явити ся Спаситель сьвіта, Бог — як признаэ Мойсей — вложив слово своэ в уста Його (5. 18-18) післав на землю свого эдинородного Сина, що в Ісусї Христї приняв людску природу, уродив ся від Пречистої Діви Марії у Вефлеэмі Юдейськім. Ще будучи в колисцї, переслїдував вже Його цар Ірод, а коли сей кат помер, перенесено божественне Дитя до Назарету галилейського, де перебуло і кріпилось Духом сьвятим, не знане в народї до 30 року житя. А коли відтак наступила важна хвиля Богом назначена, в котрі мало начинати ся величне дїло спасенія сьвіта, явив ся Господь над водами Йордану, де вже Йоан Хреститель, послїдний і най-

більший пророк старого завіта, приготовляв нарід через проповід і хрещенэ покаяня до приняття Месії: ,,Вже і сокира коло дерева лежить; тим кожне дерево, що не даэ доброго овочу, зрубають таї в огонь кидають." Нарід нерозумів ясно, поспитав його, що нам робити? Він каже їм: ,,Хто маэ дві одежині, нехаї поділить немаючого: і хто маэ харч, нехаї так само робить."! (Луки 3. 9-11)

Тими днями Господь, що переняв на себе гріхи мира, хотів все сповнити, що жадав Бог від Ізраїля, велїв охрестити себе Йоаном в Йордані, на знак, щоб так чинили вірующі задля омитя гріха первородного, і сим самим умитись від вських скверностиї. А коли отсе хрестив ся, розтворило ся при многих сьвідках небо і сьвятиї Дух явив ся над Ним у виді голуба, а з неба роздав ся голос: ,,Ти эси Син міі любиї, Тебе вподобав я." (Луки 3. 22)

Після сього Спаситель сьвіта, Господь наш Ісус Христос, зачинаэ публичну діяльність около спасеня людского роду. В протягу трох літ переходить Він цілу Палэстину, від Эрусалиму, аж до границь Тиру і Сидону, проповідуючи Эвангеліэ спасеня і подаэ наївисшу релїгійно-моральну науку, якої ніхто не чув перед тим. Божественне своэ посольство оправдуэ Господь сьвятим своїм житэм, чудесами і пророчествами.

Щоби простерти свою науку Эвангелія, і збудувати церкву, вибираэ Він 12 апостолів, без сьвітскої власти і сьвітскої науки, і висилаэ їх перед собою, проповідувати Царство Боже. А се робить Ісус Христос на те, щоби показати, що Його післанники не потребують нї власти нї сьвітскої високої науки, тільки лише Його благодати і помочи.

Богато Жидів увірило, що Христос э Богом, обіцяний від початку сьвіта, бо так писали про Його старозавітні пророки, але переважна часть народа, таки позістала і на дальше в невірстві, відвертаючи ся уперто від Його наук. Они — як ми у попередних уступах бачили — вірили в части що народить ся у Вефлеэмі Великий Учитель, думаючи, що сей враз із ними поборет другі їм противні народи — так як се робили ізраїльскі царі — і заснуэ на весь сьвіт могуче жидівске царство. Але Христос своэю наукою не то щоби підкріпляв духа народного до борби, як се Жиди думали, але навіть виступав проти всякої реакциї: „Хто вдарить тебе у праву щоку твою, повернись до него і другою." (Мотф. 5. 39) або; „продай щомаэш, і дай убогим, а мати меш скарб на небі; і приходь, тай іди слїдом за мною." (Мат 19, 21) Отже ся наука цїлком не вдоволяла їхне бажанэ, через се они відвернули очи свої від чудес які Він чинив, і уха від слів які говорив.

Перші найзавзятійші противники Ісуса Христа були фарисеї та книжники. Они захитали віру в Месію Богом обіцяного і застановили нарід ожидати в Особі Спасителя, тілько земского цара, що мав їх визволити з під меча Римлян. Через се отже они з безчестили Його Велике Імя перед народом, переслідували, а нарешті убили Його.

Як раз послідного року месиіскої діяльности саме перед жидівскою Пасхою, воскресив Христос умерлого Лазара, лежачого чотири дни во гробі. Нарід довідуючи ся о так великім чуді, почавсь горнути численнійше до Него, а опісля зібравши ся в Эрусалимі задля сьвяткованя Пасхи, дізнавсь про прихід Ісуса до столиці, поспішив на встрічу Йому з галузами шутки і радісними сьпівами і окликами: „Осанна Сину Давида! Благословен грядущий в імя Господне! Осанна в вишних.” (Мар. 11. 9-10)

За се що нарід віддавав Йому честь великої слави, архиэреї і книжники озлобили ся, і зараз постановили Його стратити, тільки лише дожидали відповідної хвилї, щоби піймати Його.

Тоді як вже наступив Богом призначений час, щоби положити смертію печать свої науки, віддав себе Спаситель добровільно в руки своїх противників. Ще перед тим установив Він сьвяту тайну евхаристиї, яку і до днесь затримуэть

ся в нас, обіцюючи апостолам, що по своїм Вознесеню на небо, зішле для їх помочи утвердженя і відваги, сьвятого Духа від небесного Вітця, котрий навчить їх всякої правди. На кінець, окружений одинаіцятьма апостолами, удав ся на гору Оливну, щоби начали ся муки за спасенія сьвіта. Тут на Оливні горі спіймали Ісуса жовнїри і архиэрейскі слуги ведені Юдою-Іскаріотским через знак поцїлунку. Жовнїри звязали Його як послїдного злочинця і повели перед синадріон (найвисший жидівский суд), а сей закинув Ісусови засуд смерти, за то, що Він заявив лично, що Він э Сином Божим. Синадріон забажав убити Христа у спосіб найтяжший і постидніійший, засуджуючи Його на хрестну смерть. Пилат намістник Юдеї що мав повне право над Ним, нехотів накинути найменшої кари на Христа, бо небуло вини в Йому, та розярений нарід, підбурений фарисеями і книжниками за те що Христос говорив їм лично сущу правду кричав: „Разпни, разпни Його!” так що Пилат був присилуваний віддати їм на смерть Його. Однак безглузді Жиди не з'уміли принести Христу найменьшого вину у розвєю Його науки, бо смерть яку Він поніс на собі, стала ся для віруючих, спесанэм і відкупленэм гріха, бо Він третого дня воскрес із мертвих божественною своэю силою, і таки того самого дня показав ся апостолам і своїм ученни-

кам, щоби їх переконати о своїм воскресеню. Відтак перебув ще 40 днїв на земли, являв ся кілька разів апостолам і ученикам своїм, розмовляв із ними про царство Боже, то э про свою церкву, задля котрої прийшов, щоби її оснувати. Приказав їм, щоби ішли у весь сьвіт вістити эвангелиэ всякій твари і хрестити кождого вірyючого во імя Отця і Сина і сьвятого Духа, запевняючи їх, що буде з ними до кінця віків. На кінець, в сорок днїв по воскресеню, явив ся Ісус по раз послїдний, і даючи їм приказ, щоби затримали ся в Эрусалимі, доки не зішле на них сьвятого Духа, взявши їх із собою до Витанії і перед їх очима в великі славі вознїс ся на небо. Аапостоли, поклонивши ся покірно Господеви, повернули в радости до Эрусалиму, хвалячи і прославляючи Бога.

ІСУС СЬВІДЧИТЬ САМ ПРО СЕБЕ ЩО ВІН Э ПРЕДСКАЗАНИЙ НА ПЕРЕД ПРОРОКАМИ.

Поминаючи указ пророчий на прихід Христа та Його величаве званэ, ми завважуэм, що І-

еус сьвідчить сам про себе, що э Месією ожиданим в старім завіті, бо коли розмовляючи з Самарянкою при керници Якова, она сказала: ,,Знаю що Месія прийде." Він відповів: ,,Се я, що глаголю тобі." (Йоана 4. 25-6)

Подібно знова Христос висказуэ сю правду, у архиэрейскій молитві: ,,Се життэ вічне в тому, щоб знали Тебе, эдиного справдешного Бога, такого післав эси, Ісуса Христа." (Йоан 17-3)

Найбільше значінэ э в сїм зглядї, де заявляэ Господь хто Він э, саме перед жидівським синадріоном. Эго почали судити, а нарештї архиэрей сказав до Него: ,,Заклинаю Тебе Богом живим, щоб сказав нам, чи Ти эси Христос, Син Божий? Ісус відповів: ,,Ти сказав эси." (Матф. 26-63-4)

Так само Ісус вельми похваляэ апостола Петра, коли властиво він заявив в імени всїх апостолів що Христос Син Бога живого. На речі Ісус сказав: ,,Блажен эси Симоне, Сину Йонин, бо тїло і кров не відкрили тобі сього, а Отець мій, що на небі," (Мат. 16-17) иньшими словами; ти не мічний визнавати Мене своэю плотію, а відкриваэ Мене Дух Божий через тебе, що післав Мене.

Сї правди визнаэ апостол Йоан при кінци свого эвангелія в слїдуючім порозуміню: ,,Сеж написано, щоб ви вірували, що Ісус эст Христос,

Син Божий." (20-30) —— Також апостол Тома через невірство вложивши пальці свої в ребра Ісуса, викликнув: ,,Господь мій і Бог мій."

СЬВІДОЦТВО СТАРОГО ЗАВІТА НА ПРИХІД ХРИСТА І ПРИЗНАНЄ ЙОГО УЧЕНИКАМИ ПРАВДИВИМ БОГОМ.

Сьвяте Письмо доказує, що тільки в Ісусї Христї сповнили ся обітниці старо завітних пророків. Іменно: Даниїл пише: ,,Месія явить ся тодї, коли буде віднятий скипетр від Юди, і тодї коли буде ще стояти другий храм, а ще яснїйше і докладнїйше, се тодї, коли Він явить ся публично як минуть 69 тижнїв рокових, то є по упливі 483 років, по виказу, щоби знова відбудувати Єрусалим і храм в ньому. Він утвердить союз для многих в однім тижни, а в серединї тижня убють Христа, і в церкві буде спустошенє і вражда, а місто і храм збурить будучий владика і до кінця

часів не устане спустошенэ.” (9. 24-7)

Поколінэ Юди панувало до часів Ісуса. Зразу панувало оно яко племя в Ізраїлї, а відтак, почавши від цара Давида, продовжало ся через царів. Після вигнаня з Вавилону, повернуло лише племя Юдине і панувалояко полїтично независимий нарід. Але сю независимість утратило на завше, саме за часів Ісуса, з'за кесара Августа, правителя Юдейского. (Луки 2. 1-2)

Саме коли вийшов приказ відбудувати Эрусалим, скінчило ся років 299 по збудованю Риму, тобто в 20-тім року панованя Артаксеркса. Початок публичної дїяльности Ісуса, починаэ ся — після Луки (3-7) — як раз в року 15-тім за правлїня Теверия, кесара і четверовласника Ирода в Галилеї, значить ся, се дїяло ся року 782 по збудованю Риму, отже докладно 483 роки містять ся в 69 тижнях рокових. Посеред 70-того тижня умер Ісус, і тогди устали жертви старого завіта, а в невдовзї по сїм, то э року 70 по Христї, наступило збуренэ Эрусалиму і храму так ,що дуже точно сповнили ся обітниці Господнї народу Ізраїльскому через Данйла на Ісусї Христї.

Обставини пророцтв старого завіта вказують, що Месія маэ бути потомком Авраама, Ісаака, Якова і Давида, а мати Його Пречистою Дївою. ,,Ось невинна Дївиця почне в утробі тай породить Сина,” (Ісая 7-14) а місце уродженя Ве-

флеэм. „І ти Вефлеэме — ти Ефрато, хоч ти малиїі між тисячами в Юдеї, але з тебе вийде менї Той, що маэ бути Володарем в Ізраїлї, а Його народини — від початків, від днїв вічности.“ (Малахія 5-2) Отже всї сї пророцтва сповнили ся на особі Ісуса, бо так показуэ родословіэ дитиньства Його в Эвангелію Матея і Луки.

Закид невірних:

Коли точно предсказаня сповнили ся на особі Ісуса Христа, то чому же не всї Юдеї повірили в Него, яко в Месію Богом обіцяного і післаного? — Відповідь: Причина в тім, що більша часть Юдеїв була релїґійно-морально зовсїм підупала за збаламученэм книжників і фарисеїв. Нарештї, коли Месію непризнав весь нарід, то було і се наперед предсказане пророками, отже эсли предсказанэ сповнилось, не э се доказ против, а скорше в користь Ісуса Христа.

Між иньшими Ісус Христос сам згадуэ: „Оце ідемо в Эрусалим, і станеть ся все, що написано через пророків, Синови чоловічому. Буде бо виданий поганам, і насьміхати муть ся з него, і зневажати муть Його, і плювати муть на Него. (Луки 18, 31-2)

Іменно коли книжники або фарисеї, ставили закид на проти Христа та Эго науки, Він повен благодати свого небесного Вітця, що вложив слово своэ в Эго уста (Мойсея 5. 18-18 19)

покликував ся часто на сьвідоцтво старого завіта, показуючи, що ожиданэ Юдеїв сповнило ся з Эго приходом. „Діла, що я роблю сьвідкують про Мене, що Отець Мене післав," І пославший Мене Отець, сам сьвідкуэ про Мене, і кого післав Він, тому невіруэте —— лучше —— прослїдїть Писання; бо ви думаэте в них життэ вічне мати; і ті сьвідкують про Мене, та не хочете прийти до Мене, щоб життэ мати." (Йоана 5. 36-40)

Всї предсказаня в старовину про прихід Месії, сягають точно дїйстної правди слова: „І сказав Господь до мене: Ти Син мій, нинї зродив я Тебе." —— Прославляйте Сина, щоб не прогнївив ся, а вам щоб не погибнути на дорозї вашій бо скоро загорить ся гнів Його. Блаженні всі, що надїють ся на Него." (Пс. 2. 7-12) — „Се невинна дївиця почне в утробі та породить Сина, і дадуть імя Йому Еммануїл — Бог із нами (Ісая 7. 14) — „Утїште ся малодушні умом, будьте мужні, не бійте ся; ось Бог ваш; прийде пімста, відплата від Бога; Він прийде спасти вас. Тодї прозрять очі в слїпих, і уші в глухих відтворять ся. (Ісая 35. 4-5.)

Не меньше сьвідкував про Спасителя і Йоан Хреститель. Нарід спричинив ся до великої віри в него через проповіди, так що нарештї вислав сьвященників і левитів з запитанэм, чи не

э він пророком, про котрого записано стоїть в законї, чи иньшого ожидати? Йоан і додав: ,,Я не Христос, — серед вас же стоїть, котрого ви незнаэте, се за мною Грядущий, що поперед мене був; котрому я недостоэн розвязати ременя обувя Його. ”А другого дня коли побачив Йоан надходячого Ісуса, сказав до народу: ,,Ось Агнець Божий, що бере на себе гріхи міра. Се той, про кого я казав — Він э Син Божий.” (Йоан 1. 26-30)

Подібні правди визнавали апостоли о Ісусі, признаючи Эму божественне почитанэ, і належачу почесть не меньшу яко же і Отцю. І зовсім справедливо, бо дїла які Він творив перед їх очима, були неможливі нікому иньшому чинити як тільки Богу. Для того они визнавали Эго особу слїдуючо: ,,Слово було в Бога, і Бог було Слово.” (Йоан 1-7) —,,Знаю що Месія прийде, званий Христос, котрий э істинний Бог і живот вічний.” (4-25) — ,,Бо в ньому живе вся повня Божества тілесного.” (Кол. 2-9) — ,,Христос по плоти, що над всіми Бог, благословен по віки.” (Рим. 9-5) — І нехай поклонять ся Йому всі ангели Божі.” (Жидів 1-6) — ,,Ти эси Христос, Син Бога живого,” визвав Петро в імени всїх апостолів. (Матф. 16-16) а Тома викликнув; ,,Господь мій і Бог мій.” (Йоан 20-28) — Сотник бувши сьвідком смерти Ісуса Христа, зітхнувши, ска-

зав; ,,Справді чоловік сей Син був Божий." (Мар. 15-39) — Марта, котрій Ісус сказав, що Він э ,,живот і воскресеніэ," і потім запитав ся чи се вірить, она відповіла: ,,Так Господи, я увірувала, що Ти эси Христос, Син Божий, грядущий на сьвіт." (Йоан 11-27)

ЧУДЕСА ІСУСА ХРИСТА, СЬВІДЧАТЬ ЩО ВІН БОГ.

Поясняючи Маэстат Господа нашого Ісуса Христа, маэм найбільшу підвалину і правду сего слова. Именно, коли чоловік хочеть, щоби другі віддавали йому честь, перше, мусить своїм поступом показати, що достоїн чести за своэ діло, тим більше коли хтось твердить, що післаний Богом, то мусить і доказати божественне посольство надприродними ділами, чудесами, або пророцтвами, бо інакше не мож признати йому боже-

ство.

Закид: Невірні Жиди толкують, що Господь наш Ісус Христос не э Бог, анї Богом ніславний. Они противники, з заздрости висловлять, що Христос був як і всякий чоловік, тілько що не любив злобу перед собою, і сим склонив значну часть людства, от і вся сьвятість, що в Йому була. — Відповідь; Колиж так, то для чого їх найбільший пророк Моисей пише (5. 18-18) що Господь Бог воздвигне пророка із між народа Ізраїльского, і вложить слово своэ в уста Його, і сей так глаголати ме як Він прикаже Йому, хиба се не ясно, що Господь вложить самого себе в плоть Ісуса? Иньшими словами — як визнаэ эвангелист Йоан: — „Бога нїхто не бачив нїколи, эдинородний Син, що в лонї Отця, Той вияснив,” (1-18) тоб-то Бог вселив ся в Ісуса Христа, і в сей спосіб дав Себе пізнати народу. І не лише Моисей, але иньші пророки склонювали нарід до відродженя, вказуючи на приходячого Месію, що принесе на землю „мир чоловіцї благословенэ.”

Удостовіренэ, що Ісус Христос э більший із межи всїх пророків і дїйсний Бог, доказують чудеса в спосіб слїдуючий:

1.) Про Эго прихід предсказували всї старозавітні пророки, що сягнули дїйсної правди слова.

2.) Благовіщенэ через ангела, що Ісус во-

чоловічить ся від сьв. Духа і Пречистої Діви Марії.

3.) При рождестві Ісуса являэ ся пастирям ангел, а множество ангелів служать Эму.

4.) На сході являэ ся ясна звізда і провадить Волхви аж до вертепу в Вефлеэмі.

5.) При хрещеню Ісуса в Йордані являэ ся сьв. Дух в виді голуба, а з неба роздаэ ся голос Вітця: „Се Син мій возлюбленний, в нім моэ благоволеніэ.

6.) На горі Таворі окружаэ Ісуса божественне сьвітло, і являэ ся Мойсей і Ілія розмовляючи з Ним.

7.) При смерти Ісуса темнить ся сонце, земля трясеть ся, завіса церковна роздираэть ся на двоэ, отворяють ся гробниці, а трупи померших воскресають, а сотник стоячи з боку, говорив: „Справді чоловік сей Син був Божий. (Марка 15-39)

8.) При воскресенію Ісуса являэ ся ангел і відваливши камінь від дверий гроба, вістить женам воскресеніэ Господне.

Нарешті ми пригляньмо ся чудесам які Христос творив і подумаймо лише, чи міг їх чинити Ісус эслиби Бог не був із ним. Правда, противники гукати муть, що перед Христом, а і тепер э люди по більші части в Перзиї, що з'уміють показати щось надзвичайного дорогою гіпо-

тези, але розваживши умно їхню роботу, не мож поставити в ряди чудес Христових.

1.) Христос перемінив воду у вино, наситив 5 хлїбами 5000 людий, ходив по водї як по суши, усмирив розбурхані филї моря.

2.) Лїчив одним словом всякі хороби, робив що темні бачили, глухі говорили, очищував прокажених: вилїчував уроджені хиби, воскресив сина Наїньскої вдови, дочку Яіра і Лазора чотири днї похороненого, та виганяв злі духи одним словом з многих демонами опанованих.

3.) З огляду Эго власної особи, твердять апостоли, що бачили як Він преобразив ся на горі Таворі, розмовляючи з давно помершими людьми, з Мойсеэм і Ілїэю, а воскресеніэ після котрого ще явив ся — пише апостол Павло 1. Кор. 15-6 — більше пяти сот братам разом, і вознесеніэ доказуэть, що Він э справдї Син Божий — правдивий Бог.

Для переконаня невірних Христос сказав: „Дїла, що я роблю в імя Отця мого, сї сьвідкують про мене: Коли я не роблю дїл Отця мого, не іміть віри менї: Коли-ж роблю, а ви менї не віруэте, то дїлам віруйте, щоб ви знали і вірували, що в Минї Отець і Я в Ньому.” (Йоан 10-25-37-0).

ПРЕДСКАЗАНЄ ПРОРОЦТВ ХРИСТОВИХ І СПОВНЕНЄ ІХ.

Ми бачили попереду, що чудеса доказують могучість Ісуса, яко діло небесного Вітця, що Эго появив, для іскупленя міра, та щоби нам черпнути ще кріпшої віри в Него, ми обернемось до Эго пророцтв, які Він предсказав наперед, котрі то сповнили ся дословно, яко божественне посольство Його наук:

„Зруйнуэте сю церкву, а Я за три дни підійму вам эї," (Йоан 2-19) — значило се про воскресеніэ Эго тїла. —— „От се ми йдемо в Эрусалим; і буде виданий Син чоловічий архиэреям, та письменникам, і осудять они Эго на смерть; і видадуть Эго поганам, щоб з Него насьміхались, та били, та розпяли, а третого дня Він воскресне." (Мат. 20. 18-18) —— „Побачите Сина чоловічого, як входить туди, де перше був." (Йоан 6-62) — „І ніхто не зійшов на небо, тільки хто з неба зійшов, Син чоловічий, що на небі." (Йоан 3-13) — „А приймете силу, як зійде сьвятий Дух на вас і будете мені сьвідками в Эрусалимі і у всїй Юдеї і Самариї, і до краю землї." (Діян 1.8)

Дотично апостолів Христос сказав, що о-

ден з між дванаїцятьох продасть Эго і що Петро, нім когут запіэ відрече ся від него три рази, а також своэ вознесеніэ на небо і сошествіэ сьвятого Духа.

„Стережіть ся людий, бо они видавати будуть вас у судові зборища і в школах своїх бити вас будуть. І водити муть вас перед старших та перед царів за Мене." Мат. 10-17-8)

Так сам Ісус предсказав про збуренэ Эрусалиму і судьбу жидівського народу, що сповнило ся точно 70-го року після Эго Різдва, а також розширенэ і безустанне істнованэ Эго церкви.

НАУКА І ЖИТЭ ІСУСА ХРИСТА.

Переважна часть науки Христової, міститься в чотирох эвангеліях, що написані рукою Матея, Марка, Луки і Йоана. Сї грамоти суть жерелом науки і правдивої історії житя Ісуса Христа, і їх автентичність доказують навіть эретики що они появили ся в другі половині першого віка. Бо вже між роками 42-50 писав апостол Ма-

теи своэ сьвідоцтво про Христа, а ще раньше то эв 42-44 написав своэ посланництво Марко, а Лука своэ пише в Римі около 61-63 по Христі, також книгу „Діяніяа постолів посьвячуэ Теофілеви сего часу. Сї самі правди містить апостол Йоан у своїм эвангелію в Ефезї в 97 роцї свого житя, тобто в 64 р. по Вознесенію Христа. Наука, яку они записали в сих книгах, э правдиво удостовірена сими авторами, і так взнесена і надзвичайна, яку ніхто не висловив нї перед, нї по Ісусї. Христос вчив не тілько природну релїґію, або щось — як мовлять противники видумане, а реальне. Він нею переступив далекі границї всяких верств людства ріжних поглядів, даючи нам поясненя в спосіб так докладний і певний про істоту і свойства Божі, і про обовязки чоловіка зглядом Бога і про цїль людского житя, що наука Эго вповнї заспокоюэ душу чоловіка, і становить всякі кляси людий до суспільного житя на всякім поли.

Эго наука вже сим даэ ся пізнати, що она не від тлїнного чоловіка, а надприродного Бога, бо мудрість і витревалість эї глибока. Рівнаючи обставини серед яких Ісус родив ся і ріс, стаэ ся ясно, що Він эї не міг набути в домі теслї Йосифа, нї в жаднїй школі, до котрої навіть не ходив що посьвідчують також навіть Юдеї, а тим більше, що она потрафила через невчених сьвітскої

власти доктрін, дванайцятьох апостолів, перевернути на свою систему майже цілу всхідну землю серед найтяжших переслїдувань, в короткім часі. Ба, таки зараз по Вознесеню Христовім, на Сошествіэ Сьвятого Духа, приняли залюбки слово Боже від апостолів Жиди, в товаристві майже трох тисяч. (Діян. 2-41) Она дала спромогу потерпіти чимало людям найтяжших переслїдувань, бо вже до 313 року по Христї, понесли смерть за эї ідею вірних одинайцять мілїонів з верхом. Она найбільша і найцїннійша наука у сьвітї. Она така поэдинча, а заразом така величава, така зрозуміла, а рівночасно така таэмнича, така практична, а також ідеальна, що перевертаэ безмірного порівнаня всю мудрість юдейску і поганьску і через се не може бути иньшого походженя, як божественного. Се потвердив навіть сам Христос: „Моя наука не эсть моя, а пославшого Мене." (Йоан 7-16)

Закид: Іменно противники закидають на цілу постать Христової науки і Його церкви, підсувають думки противні, мабуть науку сю наложили эрархи, ради насущного хлїба. Відповідь: Наука Христова э всецільна, для всяких верств людства. Она не накидаэ гнет навіть на найбільшого ворога. Она учить лучше бути забитим, нїж вбити другого. Она бажаэть небачити в своїм лонї вдови, сироти, нї бідного, а коли збогатив ся

в чесний спосіб хто, она приказуэ за роботу платити по вартости і думати, що не бідний робить богатому, а богатий бідному, а бідного напоминаэ, щоби робив не як з обовязку перед паном, а як собі самому, а тому що не годен заробити, кажеть накрити наготу, покормити, ввести в хату і бути своїм духом в його тілї, памятати що весь скарб земний в Божих руках і що богатий над богатими, сильний над сильними, знаючий над знаючими, глядить на кождого. Коли сї противники з'обовязують ся в який небудь спосіб служити ідеалу якомусь ограниченому не згідному цілому загалу, то якже учителї Христової науки не могуть ширити зерно науки що згортаэ під покривало інстанциї Божої згідної для всїх. Наука Христова э найбільша свободи на всяких полях і для всїх. Завдача науки Христової маэ на оцї усунути з межи людий: ошуканьство, убійство, піяньство, злодійство і все те, що шкодить ближньому. Сї елементи називаэ Христос гріхом. Сей гріх розстроюэ загальну братню любов собою. Він так закорінив ся в народї, що коли хто виступаэ завзято проти него, сей час на того кидають ся ті що користь собі потягають з других. Христос визнаэ се прилюдно: „Эрусалиме, Эрусалиме, що вбиваэш пророків і каменуэш посланих до тебе! скільки раз хотів Я зібрати дїти твої, як курка своэ гнїздо під крила, і несхотїли." (Лука

13-34)

Наука Ісуса Христа э найбільша наука на цілиий сьвіт, она э Божа наука. Вже у дванайцять літ Ісус подивляв нею найвисше вчених мужів жидівського синадріону в Эрусалимі. (Луки 2-47) В иньшім місци коли говорив се велике і живе слово до народу, підняв ся голос женщини:,,Блаженна утроба, що носила Тебе, і соски, що ссав эси." (Луки 11-27)

Ісус Христос як Божий післанник, не тільки відзначував ся великим і живим словом, а і житя Його відповідало цілковито тим словам які ширив. Оно було чисте без жадної плями, без найменшої провини. Оно духово сягало далеко понад буденні обставини, до висших надлюдских істот, до Бога. Оно заховувало в собі чистий дух, повню істот надприродних, без хиб доладностий і всяких безсилень духових. Серед найтяжших гонений на Йому спочивав Дух кротости, Дух піславшого Його в мір людский.

НАУКА ХРИСТОВОИ ЦЕРКВИ.

Господь посилаючи свого Эдинородного Сина в зінсутий нарід, котрого вже не могли направити старозавітні пророки, велїв щоби Він положив печать свої науки страшною мукою смерти на хрестї. Його смерть кличеть нас, щоб ми за правду всегда готові жертвувати своэ житэ. Однак щоби задержати тую науку найбільшої правди, Христос збираэ людий дванайцять низшої кляси, вчить їх свого слова, напоминаэ щоб они іначе не вчили нікого, лиш так, як Він їх учив.

Люди, що приняли з осолодою велике слово від апостолів через Ісуса Христа, становили Христову церкву, гортували ся в громади і визнавали найбільшого і найчільнійшого Пана Ісуса Христа над собою. Лишивши ся апостоли самі після одержаня Сьвятого Духа в день пятьдесятниці заняли ся чесно працею около своїх вірних християн. Они бачили, що церква Христова росте з кождим днем вірними, они вибрали із межи своїх учеників найвідповіднійших мужів, і признавали іх через рукоположеніэ для церковної служби.

Они знаючи, що Христос оснував тільки одну церкву, котру треба було простирати всю-

ди по лиці землї. Они розійшлись з Эрусалиму по ріжних провінциях і проповідували про імя Того, що був обіцяний в старовину народу Ізраїльському, що народивсь за надхненэм сьвятого Духа з Пречистої Діви Марії, що був гонений за правду і понижений невірними, і на решті убитий, і що третого дня воскрес із мертвих, і ще опісля того з ними розмовляв, а в сорок день вознїс ся перед їх очима в облаки небесні, так як перед тим заявляв апостолам своїм. Се було головним принципом їхньої науки про Ісуса Христа.

Щоби оборонити слово Христове перед эресями сягаючих на поступ Його церкви, они заключили у своїй науцї с л о в а, що Христова церков э правдива церков, эдина, сьвятая, соборная і апостольска. Она заложена через науку Христову апостолами для цїлого круга землї, оперта всїх часів на сказаних словах Христа: „Ідїть по всему сьвіту і проповідуйте эвангеліэ усякому творииву. Хто віруватиме та охрестить ся, спасеть ся; а хто не віруватиме, осудить ся. (Марка 16-15-16) — „Навчайте всї народи, хрестячи їх в імя Отца і Сина і сьвятого Духа; навчайте їх додержувати всього, що я заповідав вам; і ось я з вами по всї дни; до кінця сьвіта." (Мат. 28: 19-20)

В иньшім порозумінњ Христова церков э эдина, бо узнаэ тільки головою одного начальни-

ка Ісуса Христа, яко найвисшого Управителя всїх віків над собою. Она від початку свого істнования і по всї дни ме заховуъати в цїлости одну і ту саму доктріну яку Ісус полишив. Її наука посьвящена кровію самого Христа Владики на горі Голготї.

Она присвоюэ слово „соборна або католицка" бо перебрала ту систему наук, яку визнавала початкова церков вселеньска або всесьвітна. Она заховуэ в своїм лонї честь также апостолам і мученикам, за се що через них проникла наука Божої благодати, до всїх ширших кругів нинїшної Христової і апостольскої церкви. „Щасливий хто жиэ в дому Твоїм; щасливий чоловік, котрого сила в Тобі, у кого в серцї дорога до Тебе." (Псал. 84: 4-5)

Розсудок: Церква Христова під сю добу розколола ся на три головні галузи: на всхідно-греческу православну, на західну латиньско-католицку і на лютерано-протестанску. Всї три они опирають свою доґму на сьвяте Письмо. Всхідна церков як злилась в перших столїтях і ограничила тодїшне церковне право, задержуэ і тепер. Західна католицька оголосилась осібною аж в 1054 року, а протестаньска вибухла з пня католицької через надужитя папских юрісдикций звиш 400 лїт пізнїйше. Они як вже згадано, поширують кожда свої ідеали на підставі Христово

ї науки, та однак на жаль не у всїх них э она чистою. Одна тримаэть більше консервативно, друга вживаэ своїх мудрощ, трета знова заключаэ свої висновки більше в спосіб популярний. Однак більше правдивою э та, що кормить ся наукою Христовою, правдивою наукою.

БОГ ЧИНИТЬ ПРЕСЬВЯТУЮ ТРОЙЦЮ.

Эдина сьвятая соборная і апостольская церков обявлена нам самим Господом нашим Ісусом Христом, вчить нас, що Бог оден в своїм существі, містить ся в трох эствах, в Отцї, Синї і сьвятім Дусї, і що сї три божественні особи злиті в одно Эство, містить в собі найсовершеннійший розум, волю і силу.

Сьвята неділима Тройця, э найбільшим предметом у Християньскій вірі, она спасаэ весь людский рід, увільняэ з оков душевних а навіть тілесних. Бог Син, від віків підняв із нічого до істнованя все. Бог Дух наповнив своэю присутно

стию всюди. Як вода випливаэ з моря і знова вливаэсь в него без кінця, так Бог Отець, Бог Син, Бог Дух сьвятий не початий і не скінчений і нероздільний.

Христова апостольска церков віруэ в нероздільну Тройцю становить абстракцию між поганьскими релігіями: многобожэм, однобожіэм, юдейством і магометаньством.

Сьвята Тройця э обявленэм повноти Бога. Она даэ пізнати ся дійсно в трох особах. Іменно: Син хрестить ся в Йордані, являэть ся Дух на Сині сходячий з небес, і голос яко трета Особа наповняэ уха всім присутним. Після сего сам Христос відкриваэ нам сю велику і правдиву тайну. ,,Бога ніхто не бачив ніколи; Эдинородний Син що в лоні Отця Той вияснив. (Йоана 1-18) Хто не знаэ Отця не знаэ і Сина, котрий прийшов від Отця."

Сю правду про сьвяу Тройцю вже висказано в старім завіті. ,,Сотворимо чоловіка в наш образ і в подобу." (І. Мойсея 1-26) — "Оце і чоловік став як оден із між нас." (І. Мойсея 3-21)

Ісая пророк великого слова Бога Ізраїлевого, виявляэ сьвяту Тройцю слідуючо: ,,Післав мене Господь Бог і Дух Його." (48-16) — ,,Сказав Господь до мене: Ти Син мій, нині зродив я Тебе." (Пс. 2-7)

Сю сущу і личну правду висказав сам Ісус

Христос апостолам своїм: „Ідїть же навчайте всї народи, хрестячи їх в імя Отця і Сина і сьвятого Духа." (Мат. 28-19) — Сї слова виказують ясно эдиньство существа і тройчість осіб в Бозї. — Дальше твердить Христос, що в Бозї містить ся і Дух. — „І я вблагаю Отця, і дасть вам иньшого утїшителя, щоб пробував з вами по вік." (Йоан 14-16)

Апостоли ширячи слово Христа Владики, викладають правду що божество містить ся в трох особах. — „У починї було слово, і слово було Бог, і Бог було слово; Було Сьвітло (Дух) правдиве, що просьвічуэ кождого чоловіка, що приходить на сьвіт." (Йоан 1. 1-9)

Апостол Павло виявляэ сю науку слїдуючими словами: „Благодать Господа Ісуса Христа любов Божа, і причастіэ сьвятого Духа з усїма вами."(II. 13-13)

СПАСЕНЭ РОДУ ХРИСТИЯНЬСКОГО

Сьвяті мужі старого завіта спасали ся перед Господом Богом через віру в Месію, бо на Його прихід полагали всю свою надію цілі віки. А коли Він появив ся, приніс велику ціну для нас, бо навчив як маэм поступати в щоденних обставинах нашого житя, щоби по смерти злити ся духом з Богом Отцем нашим. Ісус Христос э нашим Спасителем і посередником між Богом, бо приніс себе самого Богови за нас, а сидячи по правім боці Отця, э перед Ним нашим заступником.

Кров Його омила нас. Наука Його пояснила нам дві сторони: благодать і свободу посмертну, неволю і кару позагробової тьми. Його благодать виключно необходимо потрібна для нас, всякого часу і місця. Она не тілько увільняти ме по розлученю нашого тіла з душою від гріхів, а навіть вже в сім житю кого она наповнить собою той не терпить турботи. Найбільша тяжість не переломить эї найтяжшими утисками недостач. Она заспокоюэ тягар на всяких припадках у людскім житю. В нїй містить ся жерело чогось висшого, надлюдского елэменту, що заповняэ тую частицю духа що не терпить перед собою утиск

неправного діла. Она удовольняэ собою всяку потріб і перевертаэ божеством своїм все земне недоладне, не тревке. Она склонюэ людский дух, з духом всюда присутним, а зливши сь в одно оплановуэ себе волею, силою і сталостю. Коли душа чоловіка не вмираюча —— як се видим не тільки в народї християньскім, а навіть поганьскім —— то віра в се істнованэ э правдивою, бо чутэ во всїх галузях людского роду з покон-віку і тепер однакове. Як християни так погани радіб сполучити эї з жерелом наївисшої істоти Бога. Одні і другі відчувають се, що она через якусь систему діл, может бути з Богом сполучена або відкинена. Сю систему прислуги, уявляли люди в старовину ріжними способами. Одні думали що союз їх з Господом заключить ся через ідолопоклоньство, другі через паленэ жертв, треті довгими молитвами сягнуть своэ бажанэ, а иньші законами, а декотрі навіть убиванэм людий.

Христос такі погляди зніс. Бо всї они не милі Богу. Закони добрі ті що згідні з духовим житэм. Не позакону було обітуваннэ Авраама, що буде він наслїдником сьвіта, а по праведности віри. Віру можна мати що Бог э початок і кінець, а коли не поповнити приказ Його, тодї она мертвою колодою, она тодї нїщо. Сам Христос сказав: „Хто знаэ заповіди мої і хоронить їх,

той любить Мене-" (Йоан 14-21)

Тепер приступим як хоронити заповіди і як любити Христа, бо над милостю, милосердіэм добрістю, смирностю, тихістю і довготерпінэм, любов союз совершення.

Іменно апостол Павло ідучи в Дамаск пустинею, переслїдувати християн, обзиваэ ся до него голос Христа: „Савле, Савле, чого мене гониш." (Діяк. 9-4) Опісля сего ставши ся він ревним християнином і апостолом, виявляэ отверто що Дух Божий живе в людскім тілї (І. Кор. 3-16) і коли ми невдоволяэм ближнього нашого тим самим переслїдуэм самого Христа. Також написано „Хиба не знаэте, що ви храм Божий, і Дух Божий живе у вас." (І. Коринфт: 3-16) Дальше апостол учить: „Щоб ніхто не переступав ні в якому дїлї, і не обманював брата свого." (І. Сол. 4-6) Що до сповненя закону апостол Павло пише: „Оден одного тягари носїть, і так сповняйте закон Христа." (Ефес. 6-2)

З повисше наведених рисів апостола Павла науки, котрого — не апостоли покликали до месійної роботи а сам Господь Ісус Христос, видно що спасеніэ роду християньскому може бути осягнене овочами добрих діл. Діла випливаючі з віри потрібні не тому, не мов би они уділяли позагробову благодать, бо благодать ніхто не може уділити кромі Ісуса Христа, але тому, що нічим

иньшим прислужити ми не можем ся Христу Владиці, як овочами добрих діл братям нашим задля котрих Він прийшов щоби увільнити їх перед накиненими законами жидівского синедріону та ідолопоклоненэм. Коли Дух Божий в людскім тілї як се визнаэ Павло, і коли він ідучи переслїдувати Християн в Дамаску Христос каже: ,,не гони Мене", сим самим даэ ся розуміти, що пошаною людий почитуэ ся Бога, а овоч добрих діл есть заключенэм любви, а любва се вислїд віри, а спасенэ се сполука з духом живого Бога в лонї вічного супокою.

ТАЙНИ ІСУСА ХРИСТА Э ПРИЧИНОЮ СПАСЕНЯ ВІРНИХ ХРИСТИЯН.

Ісус Христос не хотів полишити своїх вірних без огляду себе, зволив їм необходимий елэмент сьвятих тайн. Іменно: тайну Эвхаристиї і

тайну Хрещенія. Сї дві тайни суть найголовнїйші точки Христової церкви. Про тайну евхаристиї Ісус учить: „Істинно, істинно глаголю вам: Як не їсте тїла Сина чоловічого і не пэте Його крови, не маэте житя в собі.” „Хто їсть тїло моэ і пэ мою кров, маэ житэ вічне, і я воскрешу його остатнього дня.” (Йоан 6-53-4)

Виновненэ сеї безкровної жертви яко орудіэ для удїленя невидимої благодати дару сьвятого Духа, заключаэть собою живий і вічний союз з небесним Отцем. Сю тайту благодати треба приймити чистим серцем і покаянэм, треба під час эї принятя помирити ся з своїм ворогом, основати себе любовію до Бога і людий, бо інакше она не буде причиною здійсненя спасенія, а осудженэм.

Закид: Невірні спричиняють ся усунути сю велику тайну в сей спосіб, мабуть она не може бути причиною спасеня людскої душі, бо як же вино і хлїб -- они говорять — можуть перетворити ся в тїло і кров Христа; та ще і мати таку силу щоби сполучити людского духа з Божим?

Відповідь: ревні християни не повинни навіть про се і думати, бо в Бога все можливе; і коли они невірять в отсе, як же могуть вірити, що Христос воскрес, та-ж се ще більше диво? ——
„Хто вірить в Отця, той вірить і в Сина; той вірить і в слово, що Син скаже, бо оно від Отця і

Сина.”

Для нашого порозуміня Йоан Золотоуст се викладаэ в слїдуючиії спосіб: „Як би ти був без тїла, то дав би тобі Бог свої блага в спосіб надприродниії; але так як твоя душа сполучене з тїлом, то удїляэ тобі эї в спосіб видимиії.”

Таіїна хрещенія —

Про таіїни хрещенія, Христос учить: Істинно, істинно, глаголю тобі: Коли хто не родить ся од води і духа, не може ввіїти в царство Боже.” (Йоан 3-5) Ся таіїна маэ також велику вагу до відродженя ся чоловіка. Она своэю благодатию омиваэ від всїх первородних гріхів, і сим спричиняэ ся чоловік до союза Христової церкви. Христос заявляэ апостолам щоби они ідучи у сьвіт поширювали Його науку і через хрещенэ: „В імя Отца і Сина і сьвятого Духа,” (Мат 28-19) принимали вірних до Його стада.

Хрещеніэ ще в перших початках, вірнї Християни заховували з великим одушевленэм, так як заповідав Христос. Апостол Павло проповідуючи слово Боже в Коринтї, хрестить Стефанів дім, именно, старих і малих, обох полів. (Корин. 1-16) — „Апостол Петро починаючи будувати церков Христову в Эрусалимі, перше говорить до народа: „Покаіїтесь і нехаіі охрестить ся кожен з вас в імя Ісуса Христа на оставлення гріхів, і приімете дар сьвятого Духа.” (Дїян. 2-38).

ОСНОВИ СЬВЯЩЕННИКІВ, ТА ІХ ПІДВАЛИНА.

Ісус Христос навчаючи своїх учеників звертаэ велике слово до них, щоби задержували в Його народі ті правди які Він їм подаэ вже три роки часу. Іменно, щоби любили оден одного так як Він полюбив їх, і щоб глядїли, щоби нїхто межи Його вірними з'за котрих поніс так великі поруги, не віддавав злом за зло, а щоб любов опанувала Його стадо, чимби мож посьвідкувати перед поганами, що они наслїдники Христові по слові і Дусї, що в них домуэ. Нарештї даэ їм повну власть розгрішати всякі гріхи душевні так як і Він се дїлав, приобіцюэ їм сьвятого Духа, возносить ся в небесні облаки відки прийшов, так як отсе їм нераз про свій відхід обясняв.

Апостоли по одержаню сьвятого Духа ісходячого від Отця, через Ісуса Христа в Эрусалимі, почали ширити науку пливучої нори в живот вічний по всюду, де тільки принимали їх люди.

Церков Христова росла скоро. Тепер, они в наслїдок месийної служби вибрали сїмох мужів здібних для проповіди, рукоположили їх, і повірили совершати всяку потріб духовну і управляти стадом Христовим, з тою властию яку і їм І-

сус вділив через сьвятого Духа, в день пятьдесятниці.

Дотично сьвященьства апостол Павло напоминаэ Тимотея: „Незанедбай твого даруваня, котре дано тобі пророчеством, з положенэм рук сьвященьства; про се дбай, в сьому пробувай, пильнуй себе і науки; се бо роблячи, і сам спасеш ся і ті, що слухають тебе." (I. 4-14-16)

Так само напоминаэ сей апостол, Тита епископа Крету: „На се зоставив я тебе в Креті, щоб остальне довів до ладу і наставив по всіх городах пресвитерів, як я тобі повелїв." (1-5)

Апостол Лука пишучи свою грамоту Теофілеви під назвою „Дїяніэ апостолів" в 67-63 по Різдві, або в 30 літ по Вознесенію Христовім, напоминаэ щоб доглядати паство Христове: „Тим достерігайте себе і все стадо, в котрому вас Дух сьвятий наставив епископами, щоб пасти церкву Божу, котру придбав кровію своэю." (20-28)

Ми бачимо з шестої голови Дїянія апостолів, що вже в початках росту Христової церкви, признавали апостоли кандидата на сьвященника через тайну рукоположеня, після котрої утверджував їх Дух відваги і мудрости перед поганами. На підставі сих письм, не тільки завдячують сїй сьвятости всхідні церковники, а навіть і всї иньші секти уважають се великою тайною, чимось надлюдских істот поваги, хотяй в одних бі-

льше, в других менше э сего врощища в порівна ню до апостольских передань, як підкладу дійсного фундаменту правди. Ся тайна містить в собі цілість сьвятости про котру **Христос** заявляэ слідуючого: „І я вблагаю Отця, і дасть вам иньшого утішителя, щоб пробував з вами по вік: Утішитель же, Дух сьвятий, котрого пішле Отець в імя моэ. Той навчить вас усього і пригадаэ вам усе, що я глаголав вам." (Йоан 14-16-26)

Сі обставини переданих врочищ, і по нинї хоронить сьвята, соборная і апостольска церков завдячуючи сїй сьвятости, що Утїшитель Дух Правди, сходить від Отця, на вірних учеників **Христових** через Сина, затримуэть ся на лонї всхідноі церкви. І справдїшні, непохитні ширителї ті, що признають сьвятого Духаісходячого від Отця, як се во первім показало ся при хрещеню Ісуса в Йордані, а навіть сам **Христос** заявляэ „Утїшитель же Дух сьвятий котрого пішле Отець в імя моэ."

КОНЕЦЬ.

Зміст.

Передне слово стор. 3
Старозаконіэ 5
Прообраз Ісуса Христа в Старім Завіті 12
Мойсей предсказуэ Месію в Старім Завіті 15
Предсказаний час пророками о появленю ся Христа Владики 18
Як виглядав стан Ізраіля перед появою Христа 25
Обявленэ Нового Завіта, смерть Ісуса Христа і воскресеніє 28
Ісус сьвідчить сам про себе, що Він є предсказаний наперед пророками 33
Сьвідоцтво Старого Завіта на прихід Христа і признане Його ученниками правдивим Богом 35
Чудеса Ісуса Христа сьвідчать, що Він Бог 40
Предсказане пророцтв Христових і сповненэ їх 44
Наука і житэ Ісуса Христа 45
Наука Христової церкви. 51
Бог чинить пресьвятую Тройцю. 53
Спасенэ роду християньского 56
Тайни Ісуса Христа э причиною спасеня вірних Християн 59
Основи сьвященників та їх підвалина 62.

ВАЖНІЙШІ ПОХИБКИ.

Стор.	12,	Стрічка	4,	вмісто	лруга,	чит.	друга.
,,	16	,,	10	,,	нім	,,	Нім.
,,	17	,,	16	,,	сингедріон	,,	синедріону,
,,	20	,,	12	,,	грецкий	,,	персицкий.
,,	32	,,	10	,,	синадріон	,,	синедріон.
,,	32	,,	13	,,	,,	,,	,,
,,	45	,,	8	,,	,,	,,	,,
,,	46	,,	6	,,	свого	,,	християнь-ского.
,,	49	,,	4	,,	синадріон	,,	синедріон.
,,	52	,,	3	,,	заховуьати	,,	заховувати.